

Introduksjon til opplegg om særtrekk i norsk språk

I Læreplan for Norsk og samfunnskunnskap for språklige minoriteter – modulstrukturert opplæring for voksne (GNS02-01) er et av kompetansemålene at elevene skal:

- sammenligne noen særtrekk ved norsk språk med eget morsmål eller andre språk eleven kjenner

Her finner du et opplegg der elevene får jobbe med dette kompetansemålet.

Opplegget består av

- 1) en PowerPoint som gir oversikt over noen særtrekk ved norsk språk
- 2) en oppgave der elevene skal sammenligne trekk i norsk språk med trekk i sitt eget morsmål. Oppgaven består av et skjema med spørsmål om språktrekk. Skjemaet viser hvordan språktrekk på norsk er, og elevene skal fylle inn informasjon om det samme språktrekket på sitt morsmål.

Elever med samme morsmål kan gjerne jobbe i grupper med å fylle ut skjemaet. Når skjemaet er ferdig utfyllt, kan elevene presentere sammenligningen for resten av klassen.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- sammenligne noen særtrekk ved norsk språk med eget morsmål eller andre språk eleven kjenner

Fra Læreplan for Norsk og samfunnskunnskap for språklige minoriteter – modulstrukturert opplæring for voksne (GNS02-01)

Noen særtrekk ved
norsk språk

Først noen fakta om norsk språk:

- Det største offisielle språket i Norge
- Morsmålet til 90 % av befolkningen
- Tilhører den indo-europeiske språkfamilien
- De nordiske språkene, norsk, svensk og dansk i nær slekt
- To likestilte skriftspråk, bokmål (88 %) og nynorsk (12 %)
- Bokmål er en fornorsket versjon av dansk språk
- Nynorsk er basert på talemålet i bygde-Norge

Særtrekk ved norsk språk

Særtrekk betyr «noe som er annerledes eller ukjent».

Her får du lære om ting ved norsk som gjør norsk annerledes enn mange andre språk.

Mange
vokaler

a, e, i,
o, u, y,
æ, ø, å

Når vi har så mange vokaler,
kan noen bli ganske like.

Kort og lang vokal

I tillegg til mange vokaler, har norsk også betydningsforskjell mellom kort og lang vokal

hat

hatt

tak

takk

gråte

grotte

sine

sinne

SVO-språk

At norsk er et SVO-språk, betyr at setningsleddene stort sett kommer i denne rekkefølgen:

subjekt	verbal	objekt
Gerda	spiller	fiolin
Nils	kjører	bil

V2-regelen

I norske helsetninger er verbet alltid *setningsledd* (ikke *ord*) nummer 2. Denne regelen trumfer SVO-rekkefølgen.

	<u>verbal</u>		
I dag	spiller	Camilla	fiolin.
Camilla	spiller	fiolin	i dag.
Fiolin	spiller	Camilla	i dag.
Selv om hun er sliten,	spiller	Camilla	fiolin hver dag.

Svensk, dansk, islandsk, tysk, nederlandsk har samme regel.

Plassering av «ikke» og andre setningsadverbialer (aldri, alltid, ofte, sjelden)

I helsetninger skal setningsadverbialet plasseres etter verbet:

Jeg går ikke tur med hunden hver dag.

I leddsetninger (som begynner med *at, dersom, hvis, fordi*) plasseres setningsadverbialet foran verbet:

Jenta sier at hun ikke går tur med hunden hver dag.

Substantivbøyning

Substantiv bøyes i entall og flertall, bestemt og ubestemt form:

Ubestemt f, entall	Bestemt f, entall	Ubest. f, flertall	Best. f, flertall
En bil	bilen	biler	bilene

Mange språk har ikke forskjell på bestemt og ubestemt form.

Substantiv har kjønn

Substantivene har **grammatisk kjønn** (en gutt, ei jente, et eple) og bøyes etter kjønn

en gutt-gutten-gutter-guttene

ei rose – rosa- roser- rosene

et eple-eplet-epler-eplene

Norsk har to måter å uttrykke fortid på:

Preteritum (når handlingen er avsluttet)

*I går **reiste** jeg til Oslo.*

Perfektum partisipp (når noe har gjentatt seg over tid)

*Jeg **har reist** til Oslo hver uke dette året.*

+

•

○

Sammensatte ord

I norsk skrives sammensatte ord som ett ord:

sjokoladekake,

sjokoladekakeglasur

I engelsk skriver man sammensatte ord som to ord:

motor bike,

mobile phone

Språksammenligning

Sammenlign morsmålet ditt med norsk. Bruk eksempler.

	Norsk	Ditt morsmål:
Hvilke bokstaver finnes i alfabetet?	29	
Hvilke vokaler?	9 (a, e, i, o, u, y, æ, ø, å)	
Fins det både korte og lange vokaler?	Ja, «tak» (lang vokal) og «tak» (kort vokal) har ulik betydning	
Hvordan bøyes substantiv?	Bøyes i bestemthet og tall (entall-flertall) <i>En mann-mannen- menn-mennene</i>	
Har språket grammatisk kjønn?	Ja, tre kjønn (m, n, f)	
Hvordan bøyes verb?	Bøyes i tid. Ikke i person og tall. <i>Prate-prater-pratet</i>	
Hvilke regler gjelder for ordstilling i hovedsetninger? f. eks « <i>Peter kjøper brød i butikken.</i> »	Ordstilling SVO i hovedsetninger. V2-regelen i hovedsetninger	
Plasseres «ikke» før eller etter verbet i hovedsetninger?	«ikke» plasseres etter verbet i hovedsetninger: <i>Petra spiller ikke tuba.</i>	
Plasseres «ikke» før eller etter verbet i leddsetninger?	«ikke» plasseres før verbet i leddsetninger: <i>At Petra ikke spiller tuba, er noe alle vet.</i>	
Hvordan skrives sammensatte ord?	Som ett ord, f.eks <i>kransekakedeig</i>	
Har språket artikler?	Ja, før substantivet i ubestemt form og etterhengt på substantivet i bestemt form <i>En dame - damen</i>	
Fins det flere skriftlige varianter av språket?	Ja, to. Bokmål og nynorsk	
Fins det ulike muntlige varianter av språket	Ja, fire hoveddialekter, men egentlig mange flere.	
Hvilke land brukes språket i?	Bare i Norge	